

LBRIS

We know  
books

Aura Christi

*Surâsul prințului Mîșkin*



EUROPEANĂ  
București, 2024

## Cuprins

O experiență spirituală.....	9
Despre drumul care e piatra .....	18
Carpe diem .....	26
Nesuferitul și prea iubitul prinț.....	34
Dincolo de ușă .....	41
A privi în abis .....	50
Umărul Giocondei .....	57
Nebănuitele daruri.....	65
Surâsul belșugului.....	74
<i>Veșnica întoarcere</i> .....	84
Cum iubesc poezii.....	90
Prizonierii Zeului .....	117
Forța poeziei.....	132
Lada cu manuscrise .....	148
Armonia, față nevăzută .....	155
Ancora pentru eternitate .....	162
Diversiunea salvatoare .....	171
<i>Unde ne sunt visătorii?!</i> .....	180
Cultul prieteniei.....	189
Pekin și o lecție de iubire.....	198
Imperialul Breban.....	206
E Buzura acolo, e mare!.....	214
V de la victorie.....	222
Un om de seamă.....	228

Rezistența prin Vocație .....	238
Martorii unui miracol .....	249
Între arta de a fi Om și arta de a fi actor .....	255
Un teatru creștin .....	262
Omul care aduce liniștea .....	267
În aburul miracolului .....	278
Masculinitate versus feminitate .....	288
Pământ sculptat în mit .....	304
O poveste inițiativă .....	311
Fleacurile lui Tolstoi .....	317
Darul de a-ți aminti viitorul .....	329
A scrie, a citi, a visa .....	341
Povestea unei bucurii .....	349
Laudă turnului de fildeș .....	352
Din analele demnității naționale .....	368
Novak Djokovic într-un „spectacol orwellian” .....	381
Beșug, har, bucurie... ..	394
Exces de personalitate? .....	405
Demnitatea României .....	418
De acasă - acasă .....	434
Când vorbește sufletul... ..	449

## O experiență spirituală

Aflându-se în posesia unei comori inestimabile și vrând s-o ascundă de oameni, zeii convocați în Olimp – reședința lor familiară, plină de mistere – s-au pus de acord să tănuiască cât mai bine acea comoară într-un loc unde să n-o găsească nimeni dintre muritori. Probabil, iarăși, noi, oamenii, stârnisem gelozia și invidia zeilor! Unul dintre zei a propus să fie ascunsă comoara în adâncurile mării, altul – în pământ, iar alții – mai ingenioși și mai perspicace, poate – au optat pentru alte locuri nu mai puțin încărcate de mister, tradiție și istorie. După scrupuloase analize, dezbateri, murmure, divergențe și comentariile din vârful buzelor caracteristice, firească, multor discuții în contradictoriu, zeii au ajuns la concluzia că, oriunde vor dosi comoara tuturor comorilor, oamenii o vor găsi, pentru că sunt plini de calitate: sunt puternici, ingenioși, curioși, vii, scormonitori, mulți indivizi au o admirabilă rectitudine morală, iar unii sunt locuiți de unul dintre cele patru tipuri de nebunie – teoretizate peripatetic și doct de Platon – și anume cea a prorocirii. Deci, s-ar putea ca vreun iluminat să aibă norocul de a intui unde se află acel loc secret. Și atunci... Calitățile enumerate deja erau completate cu altele. Vârtejul entuziasmului în efervescentă părea de nestăvilit. Un scenariu își găsea locul propice în proximitatea

altuia. La un moment dat, în acel conclav al aleșilor se lăsase o tăcere grea, ca lespedeaa unui mormânt neatins de secole. Deodată, unul dintre zei – cel mai tăcut dintre cei taciturni – a spus că acea comoară se cuvine tănu-ită înlăuntru oamenilor. Oricât de deștepți, viteji, frumoși, perspicace, curioși, blânzi, iubitori și atenți ar fi, nici unuia nu-i va trece prin minte gândul de a căuta în forul dinlăuntru. M-am gândit nu o dată – mai ales, în ultimele săptămâni – cum se numește acea comoară rară, ce a dat atâta bătaie de cap aleșilor lumii acesteia, care nu suflă despre ea nicăieri nici un cuvânt. În nici un loc, oricât am căuta, nu vom găsi nici o mărturie – aluzivă sau directă – referitoare la acea comoară. După dibuiri, orbecăiri, expediții prin labirinturi nesperate, a apărut răspunsul: *Tu însuși*. Constatare urmată de bucuria de a vedea – la poalele unui răsărit de soare – că zeii s-au înșelat și, ca de obicei, au subestimat oamenii, *unii oameni!*

Câți dintre noi conștientizează acest adevăr? Orice experiență de viață este, fără îndoială, o lecție. Dacă suita de lecții de viață te conduce la tine însuși, atunci totul, absolut totul poate fi – este deja! – salvat, vindecat, reșezat pe linia de plutire dintr-un unghi nou, net superior în comparație cu unghiul de acum o clipă, o oră sau o zi, o lună, un an. Vulnerabilitatea e o altă față a forței; și cât de vulnerabili suntem! În realitate, ne aflăm în posesia unei vulnerabilități care se reinventează clipă de clipă, augmentându-ne puterea. Lacrima e un pretext de a te elibera măcar pentru câteva fracțiuni de secundă din menghinele forței sau ale tensiunii dăruite, ridicându-te și mergând mai departe, apoi adâncindu-te în tine, pentru a regăsi, iarăși, puterea, care e acolo, mereu acolo, în adâncurile ființei, unde așteaptă să fie regăsită, redescoperită, gustată și folosită. Cred că acest

virus parșiv, cu un nume frumos – Corona (e numele, coincidență neaccidentală, Sfintei Corona, sărbătorită în o parte a țărilor occidentale) – ne-a fost trimis să ne dea o lecție de viață, să ne oprească din alergătura de zi cu zi cu o violență și nonșalanță, care te reduc la tăcere și creează condiții să ne reîntoarcem la propria ființă. Ce vom învăța din această lecție? Vom începe să discernem, oare, între lucrurile importante și cele mai puțin importante? Vom învăța să revenim la noi înșine – adică la ceea ce ne definește în esență – așa cum Ulise s-a întors în Ithaca? Pentru ce e nevoie să revenim la noi înșine? se întrebă, probabil, vreun sceptic sau cinic, sau, pur și simplu, vreun curios ori cineva grăbit, prea grăbit să alerge după tot ce e adus de prea încercatul Ecleziasat sau de Regele Solomon sub catapeteasma vântului și a zădărniceii. Pentru ce simțim, așadar, nevoia de a ne întoarce la noi înșine? Pentru că acolo, *scânteieri divine* – spune Regele Solomon – fiind, găsim tot ce avem nevoie: perfecțiune, credință, liniște, fericire, prezență de spirit, putere, curaj, voință, iubire și multe alte virtuți care ne strunjesc, ne sprijină și ne ajută, creându-ne necesarele condiții pentru a străluci lumina ascunsă în subteranele fiecăruia dintre noi. Acea lumină, se știe, e un fragment de divinitate, ca să reformulăm adevărul emis de Regele îndrăgostit și cântat de Sulamita. Acea lumină – oriunde am fi, oricât de grăbiți ne-am regăsi, oricât de ocupați, superficiali ș.a. – ne adună în noi înșine, ne îndeamnă să ne reculegem, să ucidem spaimele și să iubim viața, să ne iubim pe noi înșine, în primul rând, dintr-un alt unghi. Să ne iubim pe noi înșine, în primul rând, pentru că exclusiv așa – iubindu-ne – vom avea forța de a iubi aproapele ca pe noi înșine. Adică de a onora porunca iisusiacă – Legea Iubirii. Unii – și cred că, în acest caz, ne referim la norocoșii lumii, care au înțeles ceva esențial

ținând de felul în care e organizată existența – sunt convingși de faptul că e foarte ușor să urmezi legea aceasta. Alții însă...

Privită din acest punct de vedere, experiența prieluită de Corona e, în esență, o experiență spirituală, un timp propice inițierii și o pauză de respiro nu numai pentru noi! Globul nostru, ale cărui imagini surprinse din satelit le-am admirat – și ce frumos e, ce limpede și albastru a devenit!; nu mă mai săturam să-l contemp lu și să mă bucur din rărunchii sufletului –, avea nevoie și el de o pauză de respiro! Deși, e adevărat, imaginea marilor metropole ale lumii pustii e descurajantă pentru un citadin get-beget.

...În mod cu totul straniu, mi se clatină parcă reflexul de a scrie, format pe parcursul existenței. Scriu sin copat întrucâtva, ascultându-mi gâfâitul, pentru că în aceste zile, săptămâni, luni – la suprafață, când și când, tulburi – confuze (stări încercate de unii dintre noi și stârnite de un război biologic în toată legea; cât adevăr și câtă manipulare există în actuala desfășurare de forțe, ce clatină, uneori-adesiori, fundamentele democrației, urmează să aflăm!), mintea-mi lucrează – ca o veveriță de neoprit parcă – fără a-și oferi decât rar liniștea, răgazul și echilibrul necesare scrisului. M-am apropiat, de astă dată, cu o reală dificultate de masa mea de scris: eu, tocmai eu, care scriam, mereu, cu plăcere și bucurie după ce gândeam îndelung – în urma exercițiilor de detașare – tema ce urma să fie abordată; și de fiecare dată când scriam, ieșea aproape cu totul altceva decât intenționasem, vocația de a scrie având tangențe cu înaintarea pe poteci neumblate; da, scrisul e asemănător cu mersul pe pământuri necunoscute. Ce să scrii

când realizezi lipsa de apărare a celor afectați – încolțiți era să zic – de virusul Corona? Ce să scrii când vezi, auzi, urmărești știrile conform cărora numărul celor devastați de această armă biologică crește alarmant pe toată suprafața globului? E adevărat că numărul deceselor în cazul altor maladii este incomparabil mai mare și, când ești adus în fața lor, abia te abții să luneci pe panta speculațiilor. Urmărești spectacolul dezarmant al suferinței și al morții care seceră zeci, sute, zeci de mii de vieți; cauți remedii, consulți tratate despre acest organism minuscul, despre care s-a menționat că se comportă ca o ființă vie – entitate care, odată intrată înlăuntrul tău, își pune masca unui prieten, iar peste puțin timp – în funcție de imunitate – devastează aparatul respirator, inima și, încet, treptat, restul organelor care suferă de insuficiență de oxigen. Păcălită de la bun început, imunitatea detectează defecțiunea, câteodată, din cale afară de târziu. E ca un fel de cal troian acest virus, despre care se scrie că e creat în laborator, un cal troian de dimensiuni liliputane, dotat cu forța de a provoca ravagii! Conștientizând faptul că valul de negativitate riscă să te clatine, începi să cauți lucrurile frumoase înlăuntrul tău, în existența ta, în viața celor dragi; și le scoți în față ca pe niște borne vitale, puternice, transformate în coordonate, în absența cărora, probabil, ai claca, pur și simplu. Borne cu nume simple: iubire, credință, speranță, compasiune, rugăciune, regăsite cu asupra de măsură printre comorile din forul lăuntric. Apoi, frumusețe, înviere, primăvară, bucurie, seninătate. Lucrurile încep să se limpezească. Privirea devine tot mai clară. Inima se deschide, oferind și primind căldură. Înseninându-se și căpătând, astfel, o claritate de vis, aproape. Ca să nu zic o claritate holderliniană. Ce primăvară frumoasă se dezvelește în fața ochilor! Totul

colcăie, renaște, înflorește, susură, murmură. Și e suficient să tragi adânc aer în piept, ca să resimți – în aburul recunoștinței – cu toată ființa, miracolul de a fi, miracolul de a te regăsi viu, aici, acum, într-un prezent de care te bucuri din rărunchii inimii.

De când nu ne-am bucurat de lucrurile simple, numite fals și nedrept mărunte? Cum se numesc aceste botezate în chip fals „nimicuri”? O floare, iarba, cerul, respirația, zâmbetul, pământul și, iarăși, o floare, o coloană, un pom înmugurind într-o liniște de auzi-cum seva își accelerează curgerea prin mădularele-i de arbore abia trezit la viață, prin surâsul unui prieten care împrăștie în jur semințe de lumină. Ce ne-a făcut să încetăm ritmurile și să ne ascultăm bătăile inimii? Șocul puternic – acest tsunami răspândit cu viteza luminii pe tot mapamondul – a generat imperios nevoia de a ne reîntoarce acasă, înlăuntru, în leagănul ființei. E un exercițiu făcut de decenii în fața mesei de scris, în camera ta, departe de zgomotul, alergătura, grijile cotidiene, scrisul fiind asemănat nu o dată cu rugăciunea, care se face, evident, în singurătate, departe, în camera ta, când tu ești față în față cu tine, iar – în momente de grație – cu divinitatea.

...Dintre mărturiile urmărite și disipate prin mijloacele *new media* mi-a atras atenția povestea relatată de o asistentă din Italia, care vorbise îndelung la telefon cu o doamnă – mamă a doi copii. Doamna, susținea asistenta medicală, avea o voce blândă și calmă. Locuiește într-o casă cu trei nivele. Acum o săptămână urgența l-a luat de acasă pe fratele ei, infectat de Coronavirus. Fratele ei, între timp, s-a stins la spital. Acum câteva zile soțul doamnei a ajuns la urgență cu aceleași simptome: tuse seacă, respirație dificilă, pierderea mirosului, a gustului ș.a. Mama celor doi copii nu știe nimic despre soarta lui.

Mama doamnei e la parterul casei. Ea însăși e la etaj și își îngrijește copiii, făcând efortul să-i protejeze. Având câteva boli cronice, Mama în vârstă de peste optzeci de ani are aceleași simptome ca și fratele, ca și soțul doamnei. Ce medicamente ar putea să-i administreze, ca să facă suportabilă suferința? N-ar vrea s-o ducă la spital, unde nu mai sunt locuri și unde pacienții veniți, în așteptarea consultației, sunt întinși pe pardoseaua din holul spitalicesc. Doamna aflată la a treia tinerețe își dorește să se stingă acasă, în liniște, știind că cei dragi inimii sunt aproape, la un nivel distanță. Doamna vorbea liniștit. Nici umbră de lamentație. Nici o lacrimă. Vocea ei interiorizată emana demnitate. Aceste adevăruri terifiante le mărturisea, cu infinită compasiune, asistenta medicală, adăugând că peste circa o oră mama doamnei care a apelat-o s-a stins din viață. În liniște. Acasă. Așa cum și-a dorit.

Acea femeie curajoasă, exemplară, mamă a doi copii, aflată în inima infernului declanșat în Nordul Italiei, a găsit forța și curajul moral de a-și păstra echilibrul, de a-și spori umanitatea și de a reacționa cu demnitate în fața unor experiențe la limită. Cu demnitate și recunoștință. Adică exact cum a reacționat un senior de nouăzeci și șase de ani. De cum fusese externat de la terapie intensivă, i-a fost adusă nota de plată pentru internare și seniorul... începuse să plângă. Consternați, medicii l-au întrebat dacă poate achita nota. Realizând confuzia iscată, seniorul a dat afirmativ din cap și a murmurat că e cu totul altceva la mijloc: răstimp de o viață a respirat fără aparate și nici măcar o singură dată nu i-a trecut prin cap să mulțumească pentru darul de a respira. După această experiență la limită va mulțumi zi de zi pentru totul. Altcineva, prins în iureșul pandemiei,

exclamă excedat: „Doamne, noi, până mai ieri, eram fericiți și nu știam!”.

Rememorând asemenea experiențe, mulți, foarte mulți dintre noi – cei treziți ca dintr-un fel de somn confundat altădată cu viața – ne reîntoarcem aceiași și, totuși, schimbați, la noi înșine. Învățăm să ne iubim pe noi înșine, în primul rând, iubim parcă mai mult, mai profund; învățăm ceva cu totul nou pentru unii dintre noi: să iubim necondiționat. Trecem în revistă tot ce putem oferi, tot ce am putea dărui necondiționat. Să folosim această lecție dată de virusul Corona neîntâmplător și să ne reîntoarcem la noi înșine, așadar, pentru a ne regăsi demnitatea, liniștea, armonia. Ca Orfeu, care înaintă prin infern cântând și înfrunța astfel o realitate atroce: pierderea pentru vecie a iubitei sale. Mă întreb nu rareori: oare dacă n-ar fi întors capul pentru a verifica dacă Euridice – nimfa omagiată, între alții (evident, după Orfeu), de Vergiliu, Ovidiu, Plutarh, Eratostene și Osip Mandelstam – îl urmează, dacă mai e acolo, călcând interdicția impusă (acceptată din capul locului) și pierzându-și astfel perechea, ar mai fi cântat oare?!

Ferice de cei ce cred, ferice de cei ce se regăsesc pe ei înșiși și au puterea, li se dă, mai exact, puterea de a rămâne ei înșiși (e cel mai important lucru, credem noi, de pe fața pământului)! Și de a onora marea trecere – segmentată în parcele succesive de rai și de iad – iubind. Și, măcar uneori, cât de rar, cântând. Chiar dacă – sau cu atât mai mult cu cât – se regăsesc în miezul infernului, fie că acesta poartă numele SARS, Covid-19, ciumă, holeră, foame, lepră, HIV, fie că se numește altcumva.

Reacția ta în mijlocul acestui infern, evident, te definește și îți arată ție însuți, în primul rând, ce fel de om ești, dacă ai păstrat lumina așezată înlăuntrul tău – comoara adică – sau dacă ai ales să te lași invadat de

întuneric, exprimat prin frică, lașitate, josnicie, invidie, mânie, lăcomie, calomnie și alte limite, care pot fi, de bună seamă, depășite. Cu o condiție: să înveți să redevii tu însuți. Adică să fii aidoma zeilor, pe vremuri siguri că au ascuns temeinic comoara tuturor comorilor. Unii oameni au transformat acea certitudine a zeilor în iluzie. Ei, cei aleși să descopere că sunt, în esență, mai mult decât ceea ce sunt, au transformat șansa de a se găsi pe ei înșiși în realitate superioară, prin urmare, s-au depășit și aleg mereu drumul sinuos al construcției de sine, devenind – în oglinda reveriei pindarice – ceea ce sunt. Ce noroc, câtă armonie, ce povară fericită că există. Pur și simplu, există. Și prinde din ce în ce mai mult relief.

## Despre drumul care e piatra

Ce își dorește un maestru când se apropie de apusul existenței sale? Un maestru împlinit, admirat și respectat, care trăiește în singurătate, într-o casă alcătuită din două odăi despre care aflăm că sunt săpate, mai exact, scobite în pământ. Borgesianul Paracelsus, diferit, evident, de legendarul medic, alchimist și filosof elvețian care își alege acest nume, în primul rând, pentru a se distanța de numele dăruit de părintele său – Philippus Aureolus Theophrastus Bombastus von Hohenheim – și, apoi, pentru a indica prietenilor, admiratorilor și mai puțin prietenilor, în iureșul unei porniri orgolioase, că e conștient de valoarea sa (semnificația acestui nume este *aproape de Celsus* – admiratul contemporan al lui Gaius Julius Caesar Octavian Augustus; spre deosebire de acesta, chirurgul, alchimistul, filosoful și medicul consacrat al Evului Mediu considera că e nici mai mult, nici mai puțin decât un „Doctor al Divinității”, în versiune abreviată: un DD aflat în posesia pietrei filosofale), Paracelsus cel creat de Borges, așadar, la sfârșitul unei zile solicitante, îi cere lui Dumnezeu un discipol. În textul scurtei povestiri e strecurată o ambiguitate elocventă: rugăciunea e adresată „Dumnezeului său, vagului său Dumnezeu, oricărui Dumnezeu”. E atât de obosit, însă, bătrânul maestru, iar orele atât de înaintate, încât